**Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies,**
*Online ISSN 2278-8808, SJIF 2021 = 7.380, www.srjis.com*
*PEER REVIEWED & REFEREED JOURNAL, SEPT-OCT, 2021, VOL- 9/67*

# ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਗਤ ਅਧਿਐਨ

ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ

*ਖੋਜਾਰਥੀ, ਆਈ.ਜੀ.ਪੀ.ਜੀ. ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਟੋਹਾਨਾ ।*

**Paper Received On:** 21 OCT 2021
**Peer Reviewed On:** 31 OCT 2021
**Published On:** 1 NOV 2021

***Scholarly Research Journal's is licensed Based on a work at www.srjis.com***

ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾ-ਤ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸਰਦ ਰਿ-ਤੇ, ਵੀਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਅਤੇ ਡਾਇਮੰਡ ਰਿੰਗ ਹਨ। ਸਰਦ ਰਿ-ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਮਾਰਗਰੀਤਾ, ਲਾਟਰੀ, ਰੁਲਦਾ ਬਚਪਨ, ਸਰਦ ਰਿ-ਤੇ, ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ, ਸੁੱਕੇ ਪੁੱਤਰ, ਹਿਪੋਕ੍ਰਿਟ, ਮਕਸਦ, ਪੰਜ ਕਲਿਆਣੀ, ਢਿੱਡ ਦੀ ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਵਿਕਟਰ ਦਸ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਮਿਲ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿ-ੇ ਅਤੇ ੈਲੀ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਨਿਵੇਕਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਬਹੁੱਪਖੀ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਾਦਗੀ, ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਤੇ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਸਰਦ ਰਿ-ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ”ਸਰਦ ਰਿ-ਤੇ ਨਿੱਘੀ ਪੇ-ਕਾਰੀ% ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵਿ-ੇ-ਤਾ ੂੰ ਇਉ ਪੇ- ਕੀਤਾ ਹੈ।

> ””ਸਰਦ ਰਿ-ਤੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਿਥੇ ਛੇਤੀ ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿ-ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤ ਰਹੀ ਠੰਢ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮੋਹ ਪਿਆਰ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ, ਬੁਲੰਦੀ ਤੇ ਤੀਬਰਤਾ ਦੇ ਨਿੱਘ ੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਉਂ ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਦੀਆਂ ਇਹ ਰਚਨਾਵਾਂ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਨ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭਰਪੂਰ ਕਥਾਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।%%[1]

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਦੇ ਵੀਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਮੂਲ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ੂੰ ਵਿ-ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇ- ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ

*Copyright © 2021, Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies*

ਪੱਛਮੀ ਰਹਿਤਲ ਸੰਬੰਧੀ ਉਸਦੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਦ੍ਰਿ-ਟੀਕੋਣ ਬਾਰੇ ਪੱਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਬੇ੍ਬੁਨਿਆਦ ਸਿਖ਼ਤਾਂ ਕਰਕੇ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ˇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਪੇ- ਨਹੀ੍ਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੱਛਮੀ ਜੀਵਨ੍ਜਾਂਚ ਦੀ ਚਮਕ੍ਦਮਕ ਤੋ੍ਂ ਚੁੰਧਿਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ˇ ਹੀਣ ਭਾਵ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟਾਉ੍ਂਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉ੍ਂਦਾ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਪੱਖਾਂ ˇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਇਹ ਸੰਤੁਲਿਤ ਦ੍ਰਿ-ਟੀਕੋਣ ਹੀ ਉਸਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ˇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣਾਉ੍ਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ˇ ਹੋਰ ਸਪੱ-ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਦੇ ਕਹਾਣੀ੍ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵੀਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਪ੍ਰਵੇ-ਕਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

> """...ਉਸਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸੀ ਜੀਵਨ੍ਯਥਾਰਥ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇ- ਹੋਇਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋ੍ਂ ਸਾਮੰਤੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲੀ ਮੂਲ ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ੍ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਿਕਸਿਤ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਤਰਜ ਵਾਲੀ ਗ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋ੍ਂ ਕਿਸੇ ˇ ਵੀ ਉਲਾਰ ਹੋ ਕੇ ਵਡਿਆਉਣ ਜਾਂ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀ੍ਂ । ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੰਤੁਲਿਤ ਦ੍ਰਿ-ਟੀਕੋਣ ਅਪਨਾਉ੍ਂਦਾ ਹੋਇਆ ਦੋਹਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਪੱਖਾਂ ˇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਕੇ ਸਾਰਥਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਮੰਨਵੈ ਕਰਦਾ ਹੈ।%%[2]

ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਰਵਾਸ ਹੰਢਾ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਰਹਿਤਲ ਵਿਚ ਪਨਪਦੇ ਅਸਤਿਤਵੀ ਸਰੋਕਾਰਾ ਨਾਲ ਦੋ੍ਚਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਾਸਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹੋ੍ਂਦਮੂਲਕ ਮਸਲਿਆਂ ˇ ਆਪਣੇ ਕਲੇਵਰ ਵਿੱਚ ਸਮੇਟਣ ਲਈ ਯਤਨੀਲ ਹਨ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ :

> """ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਰਚਨ੍ਵਸਤੂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਪਛਮੀ ਦੇ-ਾਂ ˇ ਆਪਣਾ ਪੱਕਾ ਨਿਵਾਸ ਸਮਝ ਕੇ ਉਥੇ ਗਹਿ੍ਗੱਚ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਰਚਨ੍ਦ੍ਰਿ-ਟੀ ਰਾਹੀ੍ਂ ਗੋਰੇ੍ਕਾਲੇ ਦੀਆਂ ਮਿਥਾਂ ˇ ਉਲੰਘ ਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਜੀਵਨ੍ਯਥਾਰਥ ਦਾ ਬੋਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਥਾ੍ਜੁਗਤਾਂ ਜਟਿਲ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜਣਾ, ਵਿਅੰਗ, ਯਥਾਰਥ ਬਿਆਨੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਮਿਸਰਤ ਸਰੂਪ ਵਾਲਾ ਆਧੁਨਿਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ।%%[3]

*Copyright © 2021, Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies*

ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਦੇ ਕਹਾਣੀ੍ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸਰਦ ਰਿ־ਤੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵੀ ਚੰਗੇ ਰੁਗ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਖੁ־ਹਾਲ ਗ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਲਾ־ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਦੇ־ ਵਿੱਚ ਜਾ ਵੱਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਸੱਕੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜ੍ਮੱਤ ਅਪੱਥੜ੍ਹ ਉਮਰ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ੍ਲਿਖੇ ਅਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਮਾੜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਕੇ ਵਧੇਰੇ ਪਦਾਰਥਕ ਸੁੱਖ੍ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇ־ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪੁੰਜਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

> ""ਚਲੋ ਕੋਈ ਨੀ ਬਈ... ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਇੱਥੇ ਰੱਜਮੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਈ ਆਇਨੇ ਆਂ, ਨਹੀਂ ਤਾ ਕੇਹਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦੈ ਆਵਦਾ ਮੁਲਕ ਛੱਡਣੇ ਲਈ।%%[4]

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀ ਢਿੱਡ ਦੀ ਭੁੱਖ ਪਰਵਾਸੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤ੍ਰਾਸਦਿਕ ਪਹਿਲੂ ੱ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਨਗ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਡਾ. ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

> ""ਢਿੱਡ ਦੀ ਭੁੱਖ, ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੀ, ਉਸ ੱ, ਉਸਦੀ ਜਮੀਰ ੱ ਕਿਸ ਕਦਰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਯਥਾਰਥ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪੇ־ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇ־ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਲੱਭਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਏਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ %ਤੇ ੋ־ਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿ־ਵ੍ ਵਿਆਪੀ ੋ־ਣ੍ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ੱ ਪਾਠਕ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ੱ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੂਲ ਮੰਤਵ ਹੈ।%%[5]

ਪੱਛਮੀ ਦੇ־ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ੱ ਰੋਗ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਅਸਲਾ ਹੱਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਨ੍ਰਾਤ ਸੰਘਰ־ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਢਿੱਡ ਦੀ ਭੁੱਖ ਰੋਗ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਭਟਕਦੇ ਤੇ ਸੰਘਰ־ ਕਰਦੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਅਸਲਮ ਫ਼ੈਰ੍ਕਾੱਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਦਾ॥ਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਨ ਨਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ੱ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ੈਂਕਫਰਟ ਵਿਖੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਖ਼ੀ ਸੰਘਰ־ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਬੀਵੀ੍ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਸ ੱ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਜਰਮਨ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਉੱਪਰ ਕੀਤਾ ਖਰਚ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਉਸ ੱ ਦਿੱਤੀ ਰਕਮ ਮਿਲਾਕੇ ਦਿਲਾਵਰ ॥ਾਨ ੱ

ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਮਾਰਕ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਢਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਕਮਜੋਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

> ""ਐਨੇ ਸਾਲ ਦਿਲਾਵਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਪੰਜ ਦਿਨ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਤੇ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਡਿਲੀਵਰੀ ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਬੱਚਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਭੀ ਭੇਜਦਾ ਸੀ।%%[6]

ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਦੌੜ ਭੱਜ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਵੰਡਾਉਣ ਦੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਔਲਾਦ ਵੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ । ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਜਿਹੜੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿ ਤਿਆਂ ਦੀ ਟੁੱਟ੍ਭੱਜ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਦੇ ਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿ ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਠੰਢ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਜੀਵਨ ਤਨਾਉਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਬੰਧ ਤਿੜਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਰਗਰੀਤਾ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਮਾਰਗਰੀਤਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਔਰਤ ਹੈ। ਉਹ ਭਰਾ, ਮਾਂ, ਬਾਪ ਤੇ ਪਤੀ ਸਾਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿ ਤੇ ਗੁਆ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕੱਲੀ੍ਇਕੱਲੀ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇ ਾ ਸੱਚੇ ਹਮਦਰਦ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸਦਾ ਵਾਹ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦਾ ਦੁੱਖ ਵਡਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਪੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

> ""ਇਕ ਦਿਨ ਇਸੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਮਿਲਿਆ। ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਉਹ ਅਪਣਾ ਹਮਦਰਦ ਜਾਪਿਆ। ਪਰ... ਇਹ ਮੇਰਾ ਭਰਮ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਰਾਤ ਹੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੁਜਾਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੜੀ ਮਾਯੂਸ ਹੋ ਗਈ....%%[7]

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਦ ਰਿ ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਉਸਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਕੋਲ ਆ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਪੋਤਰਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸੁੱਖ ਮਾਨਣ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖੇ ਸਨ, ਉਹ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਅਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਬਜੁਰਗ ਦੀ ਕੋਈ ਕਟਾਰ੍ਪੁਛ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਪੋਤੇ੍ਪੋਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨੂਹ ਦਾ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਵਤੀਰਾ ਬੜਾ ਹੀ ਰੁੱਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸਦੇ ਲੜਕੇ ਕੋਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਕਿਉਂਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ

ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁੱਖ੍ਸਹੂਲਤਾਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਦੋੜ ਵਿਚ ਉਹ ਾਮਿਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੋੜ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿ ਤੇ ਕੋਈ ਮਾਅਨੇ ਨਹੀ੍ਹ ਰੱਖਦੇ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਬਜੁਰਗ ਪਾਤਰ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੋਈ ਮੋਹ੍ਭਿੱਜਿਆ ਨਹੀ੍ਹ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਪੀ ਕੇ ਘਰੋ੍ਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਤ ੱ ਸੌਣ ਵੇਲੇ ਹੀ ਘਰ ਮੁੜਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

> ""ਮੁੰਡੇ ਕੋਲ ਟੈਮ ਈ ਨਹੀ੍ਹ ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦਾ... ਜਾਂ ਕੰਮ ਤੇ ਉਵਰਟੈਮ.... ਜਾਂ ਭਾਈਬੰਦਾ ਨਾਲ ਪੀਈ ਜਾਵੀ.... ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਈ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰ੍ਹੇਦੇ ਆਂ... ਨਮੇ ਘਰ... ਬੜੇ ਘਰ... ਇਨ੍ਹਾਂ ੱ ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ ਬੁੜੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਰੁਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਆਂ... ਕੀ ਕਰਨਾ ਬੜੇ ਘਰਾਂ ੱ....।%%[8]

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਹੀ੍ਹ ਜਿਸ ਪੁੱਤਰ ੱ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਵੱਸਣ ਮਗਰੋ੍ਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ੱ ਮਿਲਣ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀ੍ਹ ਆਇਆ, ਸਗੋ੍ਹ ਬਹਾਨੇ ਬਾਜ਼ੀ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸੱ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲਾਲਚ ਸਭ ਰਿ ਤੇ ਹੀ ਭੁਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ :

> ""... ਬੜਾ ਚਾਅ ਸੀ ਉਸੱ ਪੋਤਿਆਂ ਦਾ... ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ...। ਇਹ ਸੌਰਾ ਐਸਾ ਕਨੇਡੇ ਆਇਆ ਮੁੜ ਕੇ ਮਿਲਣ ਈ ਨੀ ਗਿਆ... ਚਿੱਠੀ ਚੱਪਠੀ ਭੀ ਲੰਮੇ ਡੰਗ ਪੌਦਾ... ਮਾਂ ਏਕ੍ਹੀ ਡੀਕਦੀ ਰ੍ਹੋਦੀ ਹਰ ਬਰੇ... ਕਦੇ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਨਿਆਣੇ ਹੱਲੇ ਨਿੱਕੇ ਆ, ਗਾਹਾਂ ਦੇ ਬਰ੍ਹੇ ਆਮਾਂਗੇ, ... ਕਦੇ ਅਸੀ੍ਹ ਨਮੀ ਕਾਰ ਲੈ ਲਈ... ਕਦੇ ਅਸੀ੍ਹ ਨਮਾਂ ਘਰ ਲੈ ਲਿਆ, ਆ ਨੀ ਹੋਣਾ...। ਉਹ ਜੈਲਦਾਰਨੀ ਦਾ ਬੋਲ ਕਿ ਠੰਡੇ ਮੁਲ॥ੀ ਜਾ ਕੇ ਲਹੂ ਭੀ ਠੰਡਾ ਹੋ ਰ੍ਹੈਦਾ, ... ਉਦਾਂ ਤਾਂ ਖਰਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਕੁਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇਖੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਈ ਚਲੇ ਗਈ... ਰੁਲਣੋ ਤਾਂ ਬਚ ਗਈ...।%%[9]

ਪੱਛਮੀ ਦੇ ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿ ਤਿਆਂ ਦੀ ਟੁੱਟ੍ਭੱਜ ਕਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਹੌਲੀ੍ਹੌਲੀ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਗੋਰੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਸ ਯਥਾਰਥ ੱ ਲਾਟਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਦੇ ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਪਤੀ੍ਪਤਨੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿਚਲੀ ਅਣਬਣ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬਿਖਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਰੁਪ ਜਾਣ ੱ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੋਜਵਾਨ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਖਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਮਾਂ੍ਬਾਪ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੁਚੀਆਂ, ਆਦਤਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਮਿਲਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋ੍ਹ ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ੍ਬਾਪ ਦੇ

*Copyright © 2021, Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies*

ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਤਕ ਉਸ ਅੰਦਰ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿ਼ਤਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਲਗਾਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ । ਉਸਦਾ ਪਾਲਣ੍ਪੋ਼ਣ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਾੜੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਅਵਤਾਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਉਸਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਸਮੱਗਲਰ ਬਣਨ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

> ""ਐਲ. ਏ. (ਲੋਸ ਐਂਜਲਿਸ) ਮੈਂ ਕਾਰਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆਂ। ਕਿਤੇ੍ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਨ਼੍ਪੱਤਾ ਭੀ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ... ਸਾਲ ਕੁ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਬੂ ਆ ਗਿਆ। ... ਦੋ ਸਾਲ ਸੁਧਾਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ...।%%[10]

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਘਟਨ ਤੇ ਉਸਦੇ ਮਾੜੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ˇ ਸਰੋਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ ਅਨੁਸਾਰ :

> ""ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਵਰਗੇ ਬੰਦਿਆਂ ˇ ਅਜਿਹਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜਦੇ ਪੈਰੀਂ ਇਸ ਵਿਆਹ ਵਰਗੀ ਸੰਸਥਾ ˇ ਹੀ ॥ਤਮ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁੱਲੇ ਹੋਏ, ਗੈਰ ਸਦਾਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਾਠ ਪੜਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਹੀ ॥ਤਕੇ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਤੇ ਉੱਤਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈਣਾ ਲਾ਼ਗ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਪਰਿਣਾਮ ਸਰੂਪ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਪੱਛਮੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਵਰਗੀ ਸਭਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ˇ ਬਿਖਰਦੇ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਨਿਵਾਰੀ ਪਰਿਣਾਮ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਸਲ੍ਵਿਅਸਤਤਾ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਕਲੇਗਾ।%%[11]

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੇ ਰੁਲਦੇ ਬਚਪਨ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਪੱਸਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ˇ ਵਿ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿ਼ਟੀਗੋਚਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲਾ ਼ੋਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਿਖਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਰੁਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਼ੋਨ ਦਾ ਬਾਪ ਜੰਗਲ ਕੱਟਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ˇ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਨਤੀਜੇ

*Copyright © 2021, Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies*

ਵਜੋਂ ਉਸਦਾ ਦੋਸਤ ਉਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਤੀ੍ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ੍ਹੌਲੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਉਹ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਸਥਾ ਬਿਖਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ੋਨ ਦਾ ਬਚਪਨ ਰੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ੍ ਬਾਪ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਬੱਸਾਂ ਵਿੱਚ ਆਵਾਰਾਗਰਦ ਘੁੰਮਣ, ਬੀਅਰ ਅਤੇ ਸਿਗਰੇਟ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਵੀਂ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਜ਼ੋਰਾ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਮਾਂ ਪੁੱਤਰ ਂ ਲੰਚ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਖ਼ਰਜ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਮਾਂ੍ਬਾਪ ਦੇ ਧਿਆਨ ਤੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਰਹਿ ਕੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅੰਦਰ ਗਲਤ ਦਿ ਾ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ੋਨ ਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਛੋਟੀ੍ਮੋਟੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

> ""ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਲੰਚ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਨਾਲ?%% ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ
> ""ਕਦੀ੍ਕਦੀ... ਜੇ ਮਾਂ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ... ਪਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੰਮ ਤੋਂ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਰਾਤ ਂ ਲੇਟ ਘਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉੱਠਦੀ ਨਹੀਂ...। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਲੰਚ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ... ਪਰ ਮੈਂ ਉਹ ਪੈਸੇ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਾਂ ਖੇਲਣ ਉੱਪਰ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ... ਕਦੇ੍ ਕਦੇ ਸਟੋਰ ਤੋਂ ਖਾਣ ਲਈ ਚਾਕਲੇਟ ਖਿਸਕਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।%%[12]

ਪਰਵਾਸੀ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇ ਾਂ ਦੇ ਆਜਾਦ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ੍ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵਧਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ੍ਪਾੜਾ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਡਾ. ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ ਅਨੁਸਾਰ :

> ""ਪੀੜ੍ਹੀ੍ਪਾੜਾ ਦੋ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿਚਲਾ ਉਹ ਫਾਸਲਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸੋਚਾਂ, ਜੀਵਨ੍ਕਦਰਾਂ, ਸੰਕਲਪਾਂ ਤੇ ਸੰਕਲਪਨਾਵਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਢਾਂ, ਪੜ੍ਹਾਈ੍ ਲਿਖਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਯਥਾਰਥ ਦੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਚਲ ਸਕਣ ਦੇ ਫਰਕਾਂ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਸੋਚਾਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਇਕ ਖਾਸ ਪੱਧਰ ਤੇ ਆਣ ਕੇ ਦੂਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬੀਤ ਚੁੱਕੀ ਜਾਂ ਬੀਤ ਰਹੀ ਤਾਕਤ। ਇਸ ਲਈ ਹਰੇਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਸਮਾਜ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ

> ਮਨੁੱਖਾਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਖ਼ਰਕ ਲਾਗ਼ਮੀ ਤੇ ਅਨਿਵਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਅਸਲ ਪਰੰਪਰਾ ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿਚਲਾ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।%%[13]

ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜ੍ਹੀ੍ਪਾੜਾ ਵੀ ਵਿ ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਪੰਜ ਕਲਿਆਣੀ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ੍ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ੱ ਲੈ ਕੇ ਨਵੀ੍ਹ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪੀੜ੍ਹੀ੍ਪਾੜੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਉਪਜਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਸਿਆ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਕਦਰਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਸਮਰੱਥਕ ਹਨ। ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਲੜਕਾ ਹਾਰਡੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੜਕੀ ਗੋਗੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਵੇ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚੋ੍ਹ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਹਾਰਡੀ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਫੈਸਲੇ ਆਪ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਉਸਦਾ ਨਿੱਜੀ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਜਦੋ੍ਹ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪਲੀ ਪੜ੍ਹੀ੍ਲਿਖੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਕਦਰਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਦਵੰਦਾਤਮਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੋਹਾਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿਚਲਾ ਪਾੜਾ ਵੱਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅ॥ੀਰ ਹਾਰਡੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ੍ਬਾਪ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਰਿ ਤੇ ੱ ਠੁਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉ੍ਹਕਿ ਉਹ ੈਲੀ ਨਾਂ ਦੀ ਗੁਗ਼ਰਾਤਣ ਕੁੜੀ ੱ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਪਸੰਦ ਅੱਗੇ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਜਾਤੀ ਅਭਿਮਾਨ ਰੁਕਾਵਟ ਖੜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਤਨਾਓ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇ੍ਹ :

> """ਬਾਪ ਨੇ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਹਾਰਡੀ ੱ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, """॥ਬਰਦਾਰ ਉਏ ਜੇ ਮੁੜਕੇ ਉਸ ਗਿੱਠੀ ਜਿਹੀ ਗੁਗ਼ਰਾਤਣ ੱ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ। ਸਾਲਿਆ, ਛਿੱਤਰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਘਰੋ੍ਹ ਕੱਢ ਦਉ੍ਹ ਤੈੱ।%%[14]

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਹੀ ਨਹੀ੍ਹ, ਸਗੋ੍ਹ ਲੜਕੀਆਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਿਛਾਂਹ੍ਖਿੱਚੂ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਕਦਰਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੋਗੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋ੍ਹ ਸੁਚੇਤ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਂ੍ਬਾਪ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਰ ਹਾਰਡੀ ੱ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋ੍ਹ ਹਾਰਡੀ ਇਸ ਰਿ ਤੇ ਤੋ੍ਹ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੋਗੀ ਦਾ ਬਾਪ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਹਾਰਡੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਗੋਰਡੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ

*Copyright © 2021, Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies*

ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੋਗੀ ਇਸ ਰਿ-ਤੇ ਤੋਂ ਇੰਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਪੰਜ ਕਲਿਆਣੀ ਮੱਝ ਵਰਗੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਮਰਦ੍ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਹਸਤੀ ਉਸ ਪੰਜ ਕਲਿਆਣੀ ਮੱਝ ਵਰਗੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸੰਗਲ ਮਾਲਕ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਿਸ ੱ ਚਾਹੇ ਫੜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੋਰੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਕਦਰਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੋਰੀ ੱ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਣੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਗੋਰਡੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

> ""ਮੈਂ ਕਹਿਨੀਆਂ ਕੀਅ ਾਪਾਂ ੱ ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੋਰੀ ੱ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।%% ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਤੌ॥ਲੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ""ਲੈ, ਉਹ ੱ ਕਾਹਦਾ ਪੁੱਛਣਾ, ਤੁਸੀਂ ਫਾਹਾ ਵੱਢਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ... ਆਪੇ ਮਗਰੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਰਹੂ।%% ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।%%[15]

ਪਰੰਤੂ ਗੋਰੀ ਵਿਆਹ ਵਰਗੇ ਨਿੱਜੀ ਮਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਕਦਰਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਦਰੋਹ ਕਰਕੇ ਫੋਨ ਉੱਪਰ ਗੋਰਡੀ ੱ ਇਸ ਰਿ-ਤੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ੱ ਪੰਜ ਕਲਿਆਣੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬੱਚਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ੍ਬਾਪ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸ ਰਿ-ਤੇ ੱ ਠੁਕਰਾਉਣਾ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਪਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ੍ਪਾੜੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ੱ ਜਨਮ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ੱ ਪੱਛਮੀ ਦੇ-ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਾ ਇਕ ਅੰਤਰਰਾ-ਟਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆਂ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਆਦਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇ-ਾਂ ਵੱਚ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ੱ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਮਾਰੂ ਸਿੱਟੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ-ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਤ, ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਰੰਗ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ %ਤੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ :

> ""ਨਸਲਵਾਦ ਹਰ ਦੇ-, ਹਰ ਥਾਂ ਤੇ ਹਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਲੱਖਣ ਰੂਪ ਰਾਹੀਂ ਸਾਕਾਰ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਬਹੁਤਾਂਤਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਰੌਚਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਨਾਲ੍ਨਾਲ ਮਾਨਵੀਂ ਸੰਤਾਪ, ਸਮਾਜਿਕ ਇਮਤਿਆਜ, ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨਿਰਾ-ਾ ਦੇ ਅੰ- ਵੀ ਵਿ-ੇ- ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤੇ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿ-ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਅਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ

> ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸੀ ਕੜਵਾਹਟ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਯਥਾਰਥ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਦਿੱਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।%%[16]

ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਰਦ ਰਿ-ਤੇ, ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ, ਸੁੱਕੇ ਪੁੱਤਰ, ਹਿਪੋਕ੍ਰਿਟ ਆਦਿ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿ-ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ੱ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਧਰ %ਤੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਸਕੇ ਪੁੱਤਰ ਅਜਿਹੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਗ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਵਰਗ ਮਾਨਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਅਧੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇ- ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਐ-ੁਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕਾ ੱ ਆਪਣਾ ਦੇ- ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਵਾਏ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਂਹ੍ਪੱਖੀ ਹਨ। ਇਹ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ੱ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰੰਗ੍ਭੇਦ ਦੀ ਨੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਗਾਉਂਦੀ ਨਗ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

> ""ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਇਸੱ ਆਪਣਾ ਮੁਲਕ, ਆਪਣੀਆਂ ਖ਼ੋਜਾਂ ਕਹੀ ਜਾਨੇ ਆਂ, ਇਹ ਅਮਰੀਕਣ ਭੀ ਕਦੀ ਤੁਹਾੱ ਆਪਣਾ ਸਮਝਦੇ ਆ?... ਫੈਕਟ ਤਾਂ ਇਹ ਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹਰ ਰੰਗਦਾਰ ਬੰਦਾ ਵਿਦੇ ੀ ਹੈ ਤੇ ਖਾਸਕਰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਉਸੱ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ੱਕ ਦੀ ਨਗ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਾਰਡਰ ਕਰਾਸ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਫਲਾਈਟ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਸੜਕ ਤੇ ਹੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ।%%[17]

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀ ਸਰਦ ਰਿ-ਤੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬਗ਼ੁਰਗ ਜਿੱਥੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਗ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਨਾਉ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਸਰੀ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀਣਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਜਗਾਉਂਦੀ ਨਗ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਗੋਰੀ ਮੁਟਿਆਰ ਆਪਸੀ ਨਸਲੀ ਉੱਤਮਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਦਕਾ ਇਸ ਪੱਗ੍ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਗ਼ੁਰਗ ਦੇ ਗੋਲ ਖਾਲੀ ਸੀਟ ਉੱਪਰ ਬੈਠਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਖੜੀ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਗੋਰੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਉਸਦੀ ਨਸਲਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ :

> ""ਇਕ ਪੱਚੀਆਂ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਅਪ੍ਟੂਡੇਟ ਜਿਹੀ ਗੋਰੀ ੱ ਸੀਟ ਨਾ ਮਿਲੀ, ਉਹ ਬਗ਼ੁਰਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਛੱਤ ਵਾਲਾ ਡੰਡਾ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਖੜ ਗਈ।... ਪਰ ਾਇਦ ਉਸ ਬੀਬਾ ੱ ਬਗ਼ੁਰਗ ਦਾ ਸਿ-ਟਾਚਾਰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਜਾਂ ਉਸੱ ਮੈਲੇ ਜਿਹੇ ਅਤੇ ਪੱਗ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਬੁੜ੍ਹੇ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠਣਾ ਠੀਕ ਨਾ

ਲੱਗਾ। ਬੈਠਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਉਹ ਬੱਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ
ਡੰਡਾ ਫੜ ਕੇ ਖੜੀ ਹੋ ਗਈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਮੁੜ ਨੀਵੀ੍ਹ ਪਾ ਲਈ।%%[18]

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ੱ ਦਰਪੇਸ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਔਝੜੇ ਪਈ ਤਰਜ਼੍ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤ੍ਹੋਂ ਬੜਾ ਸਜੱਗ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਉਹ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਵਿਉਪਾਰਿਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ੱ ਕਠੋਰ ਸਚਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਦੋ ਪਾਤਰਾਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ੱ ਵੇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਬੀ੍ਕਬਾਬੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪਰ ਨਰੋਈਆਂ ਕਦਰਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ %ਚ ਆਦਰਯੋਗ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦਿੱਖ ਪੱਖੋ੍ਹ ਧਾਰਮਕ, ਸਾਊ ਤੇ ਸੰਜਮੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਪਾਠਕਾਂ ੱ ਭਾਉ੍ਹਦਾ ਨਹੀ੍ਹ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਰਤਾਂਤਕਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ੍ਦ੍ਰਿਟੀ ਉਸ ਦੀ ਪੇਕਾਰੀ ਦੇ ਜਾਈਏ ਤ੍ਹੋਂ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਦੀ ਜੀਵਨ੍ਦ੍ਰਿਟੀ ਉਸ ਸੋਚ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਨਰੋਈਆਂ ਕਦਰਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਮਨੁੱਖ ਪੈਸੇ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਵਿਕਸਿਤ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਾਲਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਨਿਜ਼ਾਮ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਮੀਨ ਤ੍ਹੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀ੍ਹ ਬਣਨ ਦਿੰਦਾ। ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ %ਚ ਪਿਆ ਮਨੁੱਖ ਮੀਨੀ ਜਿਹਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਪਦਾਰਥਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਭਰਮ੍ਜਾਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਸਦੀ ਚਕਾਚੌ੍ਹਧ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਮਨੁੱਖ ਮਾਨਵੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤ੍ਹੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਡਾਲਰ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਮੀਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਚਕਾਚੌ੍ਹਧ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਬੰਦਾ ਸੋਹਣੇ ਮਕਾਨਾਂ, ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਤਰਲੋਮੱਛੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਚਲਾਕ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਉਸੱ ਉਪਭੋਗ੍ਮੁੱਖੀ ਬਣਾਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹ ਸੂਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਪਿਆ ਮਨੁੱਖ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਖਾਲੀ੍ਖਾਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਵੀਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟ% ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਵੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਡਾਲਰ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸਾਊ ਬੰਦੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੱਕੀ ਨੌਰੀ ਤੇ ਸਿੱਧੀ੍ ਸਾਦੀ, ਵਧੀਆ ਤੇ ਤਣਾਉ ਰਹਿਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ੱ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਰਾਹੀ੍ਹ ਸਪਾਂਸਰ ਹੋਕੇ ਕਨੇਡਾ ਆ ਵਸਿਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੱਥ੍ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸਖ਼ਾਈ੍ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੀ ਸਰਵਾਈਵਲ ਵਾਸਤ ਮਜਬੂਰੀ੍ਵੱਸ ਉਹ ਨਖਿੱਧ ਕੰਮ ੱ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਬਿਰਤਾਂਤਕਾਰ ਆਪਣੀ ਪੇਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਗ਼ੌਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇ੍ਹ ਇਕ ਸਿੱਖੀ੍ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਕੀਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨੇ੍ਪੱਤੇ ਤੇ ਸਿਗਰਿਟ੍ਨੋਂ ੱ ਅਤਿ ਦਰਜੇ ਦੀ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ

ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸਮਝੌਤਾਵਾਦੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਖ਼ਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਗਰਿਟਾਂ ਦੇ ਟੋਟਿਆਂ ੱ ਵੀ ਢੁੱਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਕਰੂਰ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ੱ ਧਾਰਮਕ ਤੇ ਅਰਧ੍ਜਾਗੀਰੂ ਸਮਾਜ ਵਿਚਲੇ ਸੰਸਕਾਰ ਕਿਵ੍ਹੇ ਸਿਸਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਵ੍ਹੇ ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦੇ ਮਜਬੂਰੀ੍ਵੱਸ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ੱ ਗਲਿਉ੍ਹ ਉਤਾਰਦਾ ਹੈ। ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਨੇ ਐਸੀ ਦੁਫੇੜ ਹੋਈ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ੱ ਬੜੀ ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਚਿਤਰਿਆ ਹੈ :

> ””ਹੇਠਾਂ ਆਕੇ ਉਸਨੇ ਲਿਫ਼ਟ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪਏ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਐ੍ਟਰੇ ਵਿੱਚੋ੍ਹ ਸੁਆਹ ਅਤੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੇ ਅੱਧੇ ਜਲੇ ਹੋਏ ਟੋਟੇ ਆਪਣੀ ਰੇੜ੍ਹੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਪਏ ਗਾਰਬੇਗ਼ ਬੈਗ ਵਿਚ ਉੱਲਦੇ ਤੇ ਪਲ ਕੁ ਅੱਖਾਂ ਮੂੰਦ ਕੇ ”ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ% ਕਹਿ ਕੇ ਰੇੜ੍ਹੀ ਅਗਾਹ ਧੱਕ ਦਿੱਤੀ।%%[19]

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਮੁਨਾਖ਼ੇ ਦੇ ਬੱਲ ਤੇ ਖੜੀ ਹੈ। ”ਮੰਡੀ% ਇਸਦਾ ਧੁਰਾ ਹੈ। ”ਮੰਡੀ% ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਮਕ ਅਕੀਦੇ, ਨੈਤਿਕਤਾ, ਆਦਰ੍ ਤੂੰਬਾਂ੍ਤੂੰਬਾਂ ਕਰਕੇ ਉੱਡਦੇ ਹਨ। ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਧੱਕਾ ਇਸ ਸਭ ਕੁੱਝ ੱ ਲੈ ਕੇ ਵਹਿ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਕੇ ਵੱਸ ਪਿਆ ਬੰਦਾ ਇਸਦੇ ਅੱਗੇ੍ਅੱਗੇ ਰਿੜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਮਝੌਤ੍ਪ੍ਰਸਤ ਹੋਕੇ ਅੰਦਰੋ੍ਹ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਐਸੀ ਖੰਡਿਤ ੍॥ਸੀਅਤ ਵਿਚ ਵਟੀਚਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਨਰੋਈ ਜਮੀਰ ਨਹੀ੍ਹ ਰਹਿੰਦੀ, ਬਲਕਿ ਲੜਖੜਾਉ੍ਹਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦਾ ਝਾਉਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਸੀ ਜ਼ਮੀਰ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਭਰਮ੍ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਪੈ੍ਹਦੀ ਹੋਈ ਮਾਨਵੀ ਵਿ੍ ਤੋ੍ਹ ਟੁੱਟੀ ਕਰੂਰ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਢਏ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿ੍ਆਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਕੋਲ ਸੋਚਣ ਦੀ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀ੍ਹ ਬਚਦੀ । ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਵੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ :

> ””ਓਦਾਂ ਏਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤੇ ਟੈਮ ਲੰਘਦੇ ਦਾ ਜਿਵ੍ਹੇ ਪਤਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀ੍ਹ ਲਗਦਾ... ਐਨੇ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਏ ਮੈੱ ਰਾਤਾਂ ਝਾਗਦੇ ੱ... ਚਲੋ ਜੋ ਦਾਤੇ ੱ ਮੰਜੂਰ।%%[20]

ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਜਾਮ ਅਗਰ ”ਖੱਟੀ% ਕਰਵਾਉ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇਬ %ਚੋ੍ਹ ਪੈਸੇ ਕੱਢਣਾ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਵੀ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਣ ਉਪਰੰਤ ਠਗਿਆ੍ਠਗਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

> ””ਸੱਤਰ ਡਾਲਰ ਫੋਨ ਦਾ ਬਿੱਲ, ਢਾਈ ਸੌ ਡਾਲਰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ, ਪੈ੍ਹਹਠਾ ਕੁ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਗਰੌਸਰੀ, ਡੇਢ ਸੌ ਡਾਲਰ ਚੈਕਿੰਗ੍ਅਕਾਉ੍ਹਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਲਾ ਪਾ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਤਿਰਵੰਜਾ ਡਾਲਰ ਬਚੇ ਸਨ।%%[21]

*Copyright © 2021, Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies*

ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਭਾਰਤੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਪੱਖੋਂ ਧਰਮੀ੍ਕਰਮੀ, ਸਾਊ ਤੇ ਸੰਜਮੀ ਪਰ ਵਿਵਹਾਰ ਪੱਖੋਂ ਨਖਿੱਧ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਵਾਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਹਿੰਦਰ ਵਰਗੇ ਦਿੱਖ ਪੱਖੋਂ ਅਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ¯ਰਾਬੀ੍ਕਬਾਬੀ ਪਰ ਵਿਵਹਾਰ ਪੱਖੋਂ ਸਦਾਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੇ ਮਾਨਵ੍ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਿਰਦਾਰ ˇ ਪੇ¯ ਕਰਕੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋ¯ਿ¯ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਉਸਦੀ ਮਾੜੀ੍ਚੰਗੀ ਆਦਤ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸਦੇ ਮਾਨਵੀਂ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਨੇ ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ˇ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਕੁੰਸ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਐਸੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਪਏ ਹਨ ਜੋ ਆਪ ਬੇ¯ਕ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪਦਾਰਥਕ ਘਾਟਾ ਖਾ ਲੈਣ, ਪਰ ਨੈਤਿਕ ਤੇ ਮਾਨਵੀ ਕਰਦਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਪੱਲਾ ਛੱਡਣਾ ਉਹਨਾਂ ˇ ਗਵਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਵਿਰਸੇ %ਚੋਂ ਨਰੋਈ ਸੋਚ ਮਿਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਨੇਡਾ %ਚ ਪਰਵਾਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਕਿਰਦਾਰ ਆਪਣਾ ਭੂਪਵਾਦੀ ਸਦਾਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ੍ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਦੇ । ਉਸਦਾ ਬਾਪ ਕਾਮਰੇਡ ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ੍ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਹਾਣੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਹਮੇ¯ਾ ਹੱਕ੍ਸੱਚ ਵਾਸਤੇ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰਾਮ ਕੌਰ ਵੀ ਵੇਲ੍ਕੁਵੇਲੇ ਘਰ ਆਏ ਪਾਰਟੀ੍ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਿਮਾਨ੍ਨਿਵਾਜੀ ਖਿੜੇ੍ਮੱਥੇ ਕਰਦੀ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ੍ਬਾਪ ਵਾਲੇ ਮਹਿਮਾਨ੍ਨਿਵਾਜੀ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸਦਾ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਕਾਰ ਕਨੇਡਾ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਮਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸੱਠਵਿਆਂ %ਚ ਪਰਵਾਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਰਿ¯ਤੇਦਾਰ, ਮਿੱਤਰ੍ਬੇਲੀਆਂ ਲਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਪੱਕਾ ਟਿਕਾਣਾ ਰਿਹਾ। ਕਈ ਪਰਿਵਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਕੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਕਾਫ਼ੀ ਖੁ¯ਹਾਲ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਇਨਸਾਨੀਅਤ੍ਪ੍ਰਸਤ ਬੰਦਾ ਗਿਆਦਾ ਖੁ¯ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚੋਂ ਉਭਰੀ ਵਿਉਪਾਰਕ੍ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਧੇ੍ਸਾਦੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ੍ਪ੍ਰਸਤ ਹਮੇ¯ਾਂ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ˇ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤ ਕੇ ਚੂਸੇ ਗੰਨੇ ਵਾਂਗ ਰੂੜੀ ਤੇ ਸੱਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਧਨ੍ਸੰਪੰਨ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ”ਤੂੰ ਕੌਣ ਤੇ ਮੈਂ ਕੌਣ% ਵਾਲੀ ਬਿਰਤੀ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਹਾ ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਉਪਰੰਤ ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ %ਚੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਨਿਖੜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰਬੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਜੀਵਨ੍ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਮ੍ਹੋ੍ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤੀ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ˇ ਬੜੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇ¯ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਬਹੁ੍ਵਿੱਧ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ˇ ਪੰਜਾਬੀ

ਕਹਾਣੀ ਜਗਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪੇ`ਕਾਰੀ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਉਸਦਾ ਦ੍ਰਿ`ਟੀਕੋਣ, ਅਰਧ੍ ਜਾਗੀਰੂ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ੍ਜਾਂਚ ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਾਲੀ ਸਮਾਜਕ ਤੋਰ ੱ ਭਾਵੁਕਤਾ ਵੱਸ ਕਿਸੇ ਇਕ ੱ ਵਡਿਆਉਣ ਜਾਂ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਹਾਂ੍ਪੱਖੀ ਤੇ ਨਾਂਹ੍ਪੱਖੀ ਅੰ`ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨਾਲ ਤੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜਾ ਖਲੋਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਨੇਡਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਦੇ ਕਥਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਵਸਤੁ੍ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਨਵੀਨਤਾ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਉਹ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਣੇ ਬਣਾਏ ਮਾਡਲਾਂ ੱ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਮਕਾਨਕੀ ਜਿਹੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਉਥੇ ਉਹ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਯਥਾਰਥ ੱ ਵੀ ਚਿਤਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਣ੍ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

### ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ

*ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ, ਸਰਦ ਰਿ`ਤੇ, ਪੰਨਾ 6*
*ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ, ਵੀਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟ, ਪੰਨੇ 9੍10*
*ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਨਾ 256*
*ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ, ਸਰਦ ਰਿ`ਤੇ, ਪੰਨਾ 35*
*ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ (ਡਾ.), ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਾਹਿਤ, ਪੰਨੇ 105੍106*
*ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ, ਸਰਦ ਰਿ`ਤੇ, ਪੰਨਾ 78*
*ਉਹੀ, ਪੰਨਾ 13*
*ਉਹੀ, ਪੰਨਾ 32*
*ਉਹੀ, ਪੰਨਾ 31*
*ਉਹੀ, ਪੰਨੇ 19੍20*
*ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਾਹਿਤ, ਪੰਨੇ 95੍96*
*ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ, ਸਰਦ ਰਿ`ਤੇ, ਪੰਨਾ 26*
*ਡਾ. ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ, ਬਰਤਾਨਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਪੰਨਾ 130*
*ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ, ਸਰਦ ਰਿ`ਤੇ, ਪੰਨਾ 61*
*ਉਹੀ, ਪੰਨਾ 71*
*ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.), ਵਿਦੇ`ੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਮਾਨਵੀ ਸੰਤਾਪ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨਿਰਾ`ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਸਲਵਾਦ, ਪੰਨਾ 10*
*ਅਮਨਪਾਲ ਸਾਰਾ, ਸਰਦ ਰਿ`ਤੇ, ਪੰਨਾ 39*
*ਉਹੀ, ਪੰਨਾ 30*
*ਵੀਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟ, ਪੰਨਾ 21*
*ਉਹੀ, ਪੰਨਾ 19*
*ਉਹੀ, ਪੰਨਾ 17*

*Copyright © 2021, Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies*